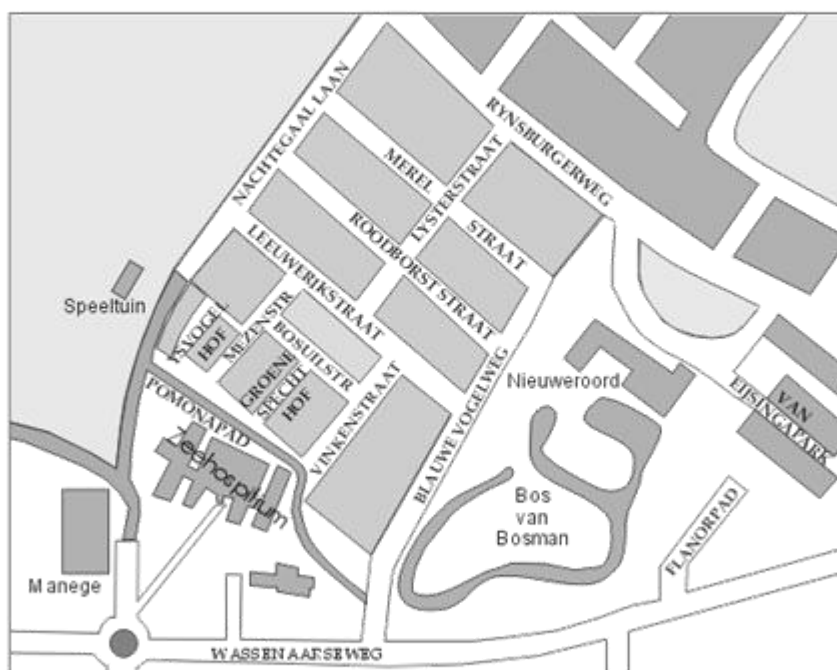

De Praatvogel

September 2003

Groeten uit de Vogelwijk

De Praatvogel is een uitgave van de Stichting Wijkcomité Vogelwijk. De auteurs zijn zelf verantwoordelijk voor hun inbreng. Kopij wordt slechts marginaal getoetst door de redactie. De redactie behoudt zich het recht voor om kopij en ingezonden stukken niet te plaatsen dan wel in te korten.

"Stichting Wijkcomité Vogelwijk"

Ruud Stam (voorzitter)	Van Eysingapark 10	tel. 515 30 40
Kees Post (vice-voorzitter)	Blauwe Vogelweg 2	tel. 515 77 83
Noor Engbers (secretaris)	Roodborststr. 29	tel. 515 29 89
Jan van Doggenaar (penn.m.)	Bosuilstr. 1	tel. 301 53 91
Lydia Sterrenberg (lid)	Lysterstr. 5	tel. 515 49 95
Hans Dirken (lid)	Lijsterstr. 36	tel. 517 48 45

Redactie :

Hans Dirken	j.m.dirken@io.tudelft.nl
Kees van den Aarsen	c.vd.aarsen@tiscali.nl

De praatvogel is ook in kleur te lezen via www.vogelwijk.nl

Politie

- Wijkagent: dhr. Peter Vink : 071 - 525 83 07
- Landelijk telefoonnr. (geen spoed): 0900-8844
- Alarmnr.: 112

Belangrijke telefoonnummers

- Geluidshinder Schiphol: 020 - 601 55 55
- Grofvuil: 522 65 33
- Gemeente Leiden Servicepunt woonomgeving : 516 77 52

Kopijdata Praatvogel

De Praatvogel verschijnt 4x per jaar. Kopij dient bij de redactie te worden ingeleverd uiterlijk op de volgende data:

- * Pasen : 1 maart
- * Zomer : 1 juni
- * Herfst : 1 september
- * Kerst : 1 december

Hoera voor het groen !

[Ruud Stam]

De relatie tussen een stadswijk en de gemeente en zijn diensten is vaak wat gespannen. Een wijk is als een kind in een zeer groot gezin; je moet ook wel opletten dat je goed bedeed wordt en blijven vragen om aandacht. Wat opvalt en bijblijft is vooral de kritiek die een wijk op de gemeentelijke diensten uit; dat hoort een beetje bij het spel. De afgelopen jaren is de wijk 'flink op de schop gegaan'. Het wijkcomité en de -vergaderingen en -groepen hebben hun best gedaan om dingen beter uitgevoerd te krijgen; daar zullen ze mee moeten doorgaan. Ook nu, bij de finishing touches van de wijkveranderingen, blijven we opletten en zullen we (bijna) fouten blijven melden.

Alleen klagen, of die indruk geven, is echter onjuist, zelfs al zijn er hier en daar wel eens enkele minpuntjes op te merken (zie elders in dit blad). Het overleg blijkt de laatste tijd zeer constructief en open en de gemeente ondersteunt verschillende initiatieven van groepjes en individuele wijkbewoners.

Een pluimpje is ook op zijn plaats voor de vernieuwingen van ons Bos van Bosman. Het is nog niet geheel klaar en zeker nog niet volledig vrijgegeven, maar de langslowende beschouwer kan zeker zien hoe mooi het allemaal aan het worden is.

Prachtige, nieuwe bruggetjes en aantrekkelijk aangelegde nieuwe schelpenpaden. De speelweide belooft – zeker als het groen eromheen weer wat volwassener is geworden – een schone en fijne speel- en rustplek te worden. De drainage is zeer adequaat aangepakt en het ziet er nu weer kurkdroog – ook hoogstwaarschijnlijk straks bij najaars- en winter nattigheid - en zeer beloopbaar uit. Het asfaltpad tussen Flanorpad en Blauwe Vogelweg gaat minstens een minuut natuurrijkdom betekenen voor al die vluchtige fietsers en wandelaars die dagelijks tussen buurt en stadscentrum en werkcentra heen-en-weer-en (fietse versa).

Als de rust, na al dat grondverzet en geplant, weer wat is teruggekomen, komen de vogels in groter variatie en aantallen weer terug en dat geldt ook voor veel water- en grondddiertjes. De naam Vogelwijk wordt dan weer beter waar gemaakt. We kunnen -ook vergelijkenderwijs temidden van de vele andere wijken in het Leids gezin – best tevreden en trots zijn op wat we hebben gekregen. Dus ook een pluimpje op de hoed van de Afdeling Groen van Leiden en speciaal op die van Peter Bollen, die zich al zeer veel jaren de kwaliteit van ons bos aantrekt en er nu iets moois van heeft kunnen maken.

Onze totempaal

[Merel van der Voogelweij]

*Hij is echt van ons allemaal,
die nieuwe, leuke totempaal.
Constant heeft hij met ons van doen;
bewaakt ons scherp vanuit 't plantsoen.*

*Is hij nu kunst of is ie kitsch?
Dat deert die paal toch lekker niks!
“Zolang ik hier parmantig prijkt,
ben ik de spil der Vogelwijk.
Hier staat me niks meer te gebeuren
dan buurt met kleuren op te fleuren.”*

*Plantsoendienst - en met name Bollen -
gaf stam en fiat om te dollen:
Bij 't wijkfeest, nieuwkomers ter ere,
mocht ieder totem-verven smeren.
Het werd na veler kleur-gesappel
de eerste staande 'Karel Appel'.*

*Erna de grote vraag: “Wie poot êm,
die gekke, grote Vogel-totem ?”
Een avond gingen wel tien man
aan 't zwoegen met een groots elan.
Maar waarom dan toch met zovelen?
Nou, 't waren intellectuelen!*

*Beton en puin en kracht te zamen
gaven successen zonder schamen.
De kindertjes, erbij als haantjes,
dansten rondom als indiaantjes.
Nu staat ie rechtop in z'n sas
en wacht op 't groeien van het gras.*

*Maar juist zo 'n groot symbool-object
verwacht van ons ook wel respect.
We hoeven niet te salueren
bij 't 's-avonds gretig huiswaarts keren,
maar s.v.p. laat geen vandalen
Hem snijden, kladden, nederhalen.
En honden, mik toch liefst uw stralen
wat elders, op lantarenpalen.*

*Hij is echt van ons allemaal,
die nieuwe, leuke totempaal !*

Bos van Bosman & Stinzenplanten

Het Bos van Bosman is grondig gereviseerd; op de borden aan de Wassenaarseweg werd zelfs over een herstelplan gesproken. Er is veel gebeurd, ook dingen waarmee we niet zo blij waren. Zo zijn er door slordigheid bomen beschadigd, die vrij gemakkelijk met een houten rek beschermd hadden kunnen worden. Op kosten van de aannemer zijn de wonden behandeld. Bovendien kreeg de aannemer een boete voor het toebrengen van schade aan de bomen. Maar ja, het leed is wel geschied.

De oevers van de aangelegde watergangen zijn steiler dan we hadden gehoopt, maar anders hadden er nog meer bomen moeten sneuvelen. Jonge eendjes, egels enz. vinden het daardoor wel heel moeilijk om uit het water te krabbelen. Daarom overweegt men enkele trapjes te plaatsen, zodat de dieren weer op het droge kunnen komen.

Verder zijn er schelpenpaden aangelegd, waar het zout nog uit droop en de levende krabbetjes nog uitkropen. Al dat zout lijkt me niet zo goed voor de grond. Het grasveld is behandeld door per vierkante meter een groot aantal gaatjes te boren, die gevuld zijn met zand. Daardoor kan eventueel overtollig water makkelijker weglopen. Toch maken we ons zorgen over de drainering. De tijd zal het leren. Over water gesproken: de bomen hebben niet alleen onder zware machines geleden, maar ook onder een wisselende waterstand.

De kastanjabomen kregen al vroeg in het jaar dorre, bruine plekken op hun bladeren, maar dat heeft niets met de werkzaamheden te maken en evenmin met de droge zomer. Dit verschijnsel wordt veroorzaakt door de rupsjes van een mineermotje, die gangen in de bladeren eten, waardoor het bladgroen voortijdig afsterft. Daardoor kunnen de

bomen minder voedingsstoffen aanmaken en ook minder zuurstof, helaas. Als bestrijdingsmethode is wel eens geopperd om al het kastanjeblad in de herfst te verwijderen, want die motjes overwinteren [als popjes?] in de afgevallen bladeren. Dat is echter niet te doen en bovendien zou het niet echt helpen: de motjes verspreiden zich toch wel.

Al met al hebben we gemengde gevoelens over dit herstelplan. Maar goed, nu gaan we een tijd van opbouw tegemoet. Een tijd van schoonmaken en van het planten van kleine bolletjes van zogenaamde “stinzenplanten”. Dat zijn planten die al in vroeger eeuwen in tuinen en landgoederen zijn aangeplant en langzamerhand zijn verwilderd, bijvoorbeeld op de Friese en Groningse “stinzen” en “borgen”, in tuinen en parken langs de Utrechtse Vecht en in de parkbossen en landgoederen langs de binnenduinrand. De meeste stinzenplanten bloeien in het voorjaar, als de bomen nog kaal zijn en weinig water gebruiken, en het licht goed doordringt. Iedereen kent ze wel: sneeuwkllokjes en crocussen, bosanemoon en helmbloem, kievitsbloem en Maarts viooltje, narcis en wilde hyacint; met vogelmelk en daslook als sluitstuk van het voorjaar, en de oranje bessen van de aronskelk als toegift in de zomer. Oud Poelgeest heeft misschien wel de rijkste stinzenvegetatie van Zuid-Holland en de Leidse Hout is een fraai voorbeeld van een stinzenflora in een jonger bos. Misschien dat ons Bos van Bosman ook zo mooi kan worden: ook hier groeiden vroeger veel stinzenplanten, maar daar is nu weinig meer van over.

Het uitplanten zou misschien deze herfst al kunnen gebeuren, als de grond daarvoor al geschikt is. Want als de bomen en struiken nog niet allemaal staan of zich nog niet goed hebben “genesteld” (niet ondenkbaar na deze droge zomer), is het wellicht beter om nog een jaartje te wachten, of het planten over enkele jaren te spreiden. In principe liggen er bolletjes klaar, die op 15 oktober geplant kunnen worden. Het gaat dan o.m. om de lichtblauwe boerenkrokus, sneeuwkllokjes, daslook (staat al aan de Blauwe Vogelweg) en misschien kievitsbloem, vogelmelk en lelietjes-van-dalen.

Tijdens de schoonmaakbeurt van het Bos van Bosman in de herfstvakantie zullen we op woensdag 15 oktober proberen zoveel mogelijk bolletjes van stinzenplanten in de grond te stoppen. De krokussen zullen in het grote grasveld worden geplant. De heer Bollen (mooie naam) zal proberen van tevoren met een “cultivator” gaatjes in de grond te maken, zodat we de honderden bolletjes er makkelijker in kunnen stoppen. Komt allen helpen, want er is veel te doen!

Meer over het planten van de bolletjes in een speciale folder in oktober.

Nellie Smeenk-Enserink
Roodborststraat 16
Tel. 5175066

Meldpunt Vangnet & Advies

G G D, maandag-, woensdag- en vrijdagochtenden 9-12 uur
071-516.33.50

De Praeventiefunctionaris B. van Waardenberg van de Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zuid-Holland Noord vroeg ons het volgende bekend te maken:

Het Meldpunt Vangnet & Advies is er voor het signaleren en helpen oplossen van “de stille problematiek achter de voordeur”.

Alerte buurtbewoners kunnen het melden als er naar hun indruk bepaalde mensen zijn, die verkommeren en verloederen, zichzelf en hun huis vervuilen, geen sociale contacten hebben om op terug te vallen e.d. Vaak gaat het om psychiatrische of verslavingsproblematiek.

De melder blijft anoniem en krijgt terugmelding over het verdere verloop.

De GGD is er bij uitstek de neutrale organisatie voor, om deze meld- en hulpfunctie te vervullen, mede door de vele contacten met politie, gemeenten, algemeen maatschappelijk werk, huisartsen e.d.

Straatnamen in de Vogelwijk

[Hans Dirken]

Nut van namen

Straatnamen dienen een nuchter doel. Ze zijn er om mee te adresseren, om een plek te vinden of erover te praten. Heel vroeger volstond men met verwijzingen naar bekende gebouwen, uithangborden of gevelstenen: “Wonend tegenover de stadsherberg”, of “naast het huis met De Vergulden Bol”. De volksmond gaf weliswaar verschillende straten een naam (De Breede straat bijv.), maar pas eind 18^e eeuw begonnen er straatnaambordjes te komen. De Gemeentewet van 1851 verplichtte tot systematisch naamgeven van de straten. Het Centraal Bureau voor de Statistiek verzocht in 1947 aan alle gemeenten om ook een standaard wijkindeling te maken; dat was in verband met de eerste naoorlogse volkstelling (1947). In 1978 kwam er bovendien de postcode. Vogelwijk, Leeuwenhoek en Pesthuiswijk delen 2333. Straatnamen moeten goed leesbaar en onderscheidend zijn, kort om te schrijven en te onthouden enz.: functioneel dus.

Voor bewoners krijgen de straatnamen echter wat meer gevoelswaarde. Wijk en straat horen een beetje bij je; in de verte lijkt het een beetje op je familienaam. Vandaar dat het toch interessant kan zijn wat meer te vertellen over straatnamen in het algemeen en over de straatnamen van onze Vogelwijk in het bijzonder.

Wijk en Commissie

Onze Vogelwijk, de driehoek tussen Rijsburgerweg, Nachtegaallaan en Wassenaarseweg, is maar betrekkelijk klein met 338 woningen en 16 straatnamen. Van die 16 dragen 7 van de oudere en de 4 nieuwste straten vogelnamen. De wijk heet daarom sinds 1926 Vogelwijk. Hoe kwam dat tot stand?

De gemeentelijke gebiedsuitbreiding van 1920 leidde in 1926 tot de aanleg en bouw van de ‘vogelstraten’. Naamgeving is in driekwart van de Nederlandse gemeenten een zaak van de gemeenteraad en veelal wordt die daarvoor geadviseerd door een Commissie voor de Straatnamen. In Leiden bestaat die sinds 1954 officieel en kent tien leden, uit de politiek en de burgerij en ze vergadert gemiddeld elk kwartaal. Ze zijn nu druk doende met de nieuwe wijken in Roomburg. Door de stadhuisbrand van Leiden in februari 1929 gingen de meeste gemeentelijke archieven, waaronder die over de straatnamen, verloren. Gelukkig had Ir. G. Driessen net op tijd een boek klaar: “Leidsche straatnamen historisch toegelicht“(1929).

Zangvogel thema

Wat vinden we nu in Driessen's boek bij Nachtegaallaan?:

” 1926 - Van Rijsburgerweg langs gemeentegrens naar Leeuwerikstraat: In verband met het nabijgelegen vogelrijke landgoed Endegeest, werden aan deze weg en aanliggende straten namen van inheemsche zangvogels gegeven. De Nachtegaallaan heette vroeger Ajaxlaan naar de voetbalvereniging van dien naam, die op het gemeentelijke speelterrein aan het eind van dezen weg oefende” (Driessen,1929, pag.112)

Bij andere straatnamen van de wijk wordt naar deze tekst verwezen. Dat “langs de gemeentegrens” is nu iets minder juist, sinds door een grenswijziging in 1966 een reep van ongeveer 70 meter breed van het ‘landje van Bremmer’ (met veel wei en sloot en zowaar twee ‘onbewoonde eilandjes’) erbij kwam. Dat was toen voor het doortrekken van een soort ringweg in het verlengde van de Warmonderweg. De Vogelwijkers, als echte vogels, ‘pikten’ dat echter niet en dat wegenplan is gelukkig afgeblazen. Voornoemd speelterrein, nu Rijnlands Revalidatie Centrum, kenden we tot voor kort als “Pomona terrein”. Pomona is geen vogel, maar de Romeinse godin van het fruit; en hier eigenlijk de naam van een voormalige fruitkwekerij aldaar. Die laatste toelichting komt dan ook op het bordje Pomonapad, ons eco-pad tussen Nachtegaallaan en Blauwe Vogelweg.

Andere vogelbuurten

Ze vonden in 1926 dus dat het een zangvogelbuurt moest worden. Met de vele, vooral stedelijke, uitbreidingen rond 1900 ontdekten de gemeenten dat het functioneel was bijeenliggende straten herkenbaar te bundelen volgens een thema: Huis van Oranje, Zeehelden, Boerenoorlog, Bomen, Vogels etc. Ons wijkje werd dus een vogelwijk. Weliswaar was er al een Pelikaanstraat in Leiden, maar die was vernoemd naar een 17^e eeuwse bolwerk in de oude stadswal. Achteraf kan je je afvragen of we de naam Vogelwijk nu nog steeds verdienen. Dat niet zozeer wegens de straten bij ons, die een andere dan een vogelnaam hebben, als wel omdat er inmiddels elders in Leiden grotere vogelwijken/ delen van wijken zijn gekomen. Van de nu bijna 1700 Leidse straatnamen is er een kleine 70 vogelnaam. Het middendeel van de Slaaghwijk kent bijna 30 vogelnamen, vooral eindigend op ‘horst’; een Roofvogelbuurt dus ! Daarbij zit zelfs een “Milanenhorst”(= Wouwen nest), “Wiekelhorst”(= Valken nest) en een verdwaalde Reiger. Een ongeveer even groot aantal vogelstraten vinden we verder in de Zijlwijk, met vooral weide-, water- en waadvogels, 'n soortement www.vogelwijk. Het is daar een allegaartje, waar ook mussen en spreeuwen zijn vernoemd, maar er is ook een “eiberoord”(ooievaarsplek). Dat mag dan allemaal zo heten; toch blijft er maar één, eerste, echte en enige, dus e.e.e. vogelwijk. En dat is de onze !

Mode in straatnamen

Het is niet verwonderlijk dat er mode te vinden is in de straatbenaming. Er zijn in Nederland minstens een 220.000 straten. Een 5%-random steekproef van ons uit het Shell Stratenboek (37e druk) leidt tot de verantwoorde schatting dat 2,7% daarvan een vogelnaam draagt., bijna dus een 6000 als landelijk totaal. Wat zijn daarbinnen de meest voorkomende, populairste vogeltjes? In volgorde, van hoog naar laag (- betekent ex aequo): kievit/valk-reiger/zwaan-fazant-grutto/leeuwerik-vink-meerkoet/meeuw-mees-merel-zwaluw-lijster-sperwer. De uil, specht roodborst en ijsvogel uit onze wijk komen landelijk veel minder voor. Waarom voert die goeje kievit de vogel-hitparade aan? Het is niet de werkelijke frequentie van voorkomen (tijdens de vorige eeuw) van de verschillende soorten gevederde vriendjes. Dan zouden er veel vaker mussen, spreeuwen, eenden, duiven en kraaien als straatnaam voorkomen. Over het algemeen beperkt men zich tot de in ons land voorkomende soorten. “Condor” is dus een uitzondering. Een enkele maal vind je een fantasie vogel: Phoenix (uit de klassiek-Griekse mythe), Blauwe Vogel (uit het sprookje van Maeterlinck over de kindertjes Mytyl en Tytyl; en dat is dus bij onze school De Thermiek zeer adequaat gekozen). Hoe kom je overigens aan milaan, wiekel, eiber, ratelaar e.d.? Ligt er ook nog ergens een Dodo dreef of een Rare Vogel vaart?

Straat, weg, laan...en nummers

Bij al dat geturf in het Stratenboek zijn de naamsverschillen van (onder)soorten, zoals grasgors, bosuil, kuifmees e.d. genegeerd en respectievelijk gerekend als gors, uil en mees. Waarmee evenmin rekening is gehouden zijn de achtervoegsels: straat, weg, laan enz., om maar meteen de meest voorkomende te noemen (Kouwenhoven 2003). In Nederland is “Kerkstraat” de frequentste straatnaam. Je staat ervan versteld dat er wel 400 en meer verschillende achtervoegsels zijn; we kwamen zo-even in Leiden al “horst” en “oord” tegen. Het woord straat komt van het Romeinse ‘via strata’: geplaveid, verhard. ‘Weg’ is aanvankelijk voor buiten de bebouwde kom: landweg. ‘Laan’ veronderstelt aan beide zijden bomen. ‘Hof’ is een omheind stuk grond met bloemen, kruiden of bomen. ‘Pad’ is een weggetje dat door menselijke of dierlijke voetstappen is ontstaan. Volgens die omschrijvingen is ons Flanorpad geen pad; is de Lijsterstraat een laan, moet de Groene Specht Hof nog heel wat doorgroeien enz. Een recente mode is het overigens om achtervoegsels weg te laten. Je woont dan bijvoorbeeld in “Roodborstjes 32” of in “De Aalscholver 128” e.d. Omdat tegenwoordig veel zaken Amerikaans moeten lijken en er daar i.p.v. namen vaak nummers worden gegeven aan straten in een dambordpatroon (42nd street), begint dat hier ook in sommige gemeenten te worden toegepast: Wijknaam + vier cijfers (twee voor de straat en twee voor het huisnummer). Je zou denken dat in ons land die oplossing minder functioneel en ongezellig wordt gevonden. Je woont toch liever in Bosuilstraat 10 dan in Vogelwijk 1710 !

Nieuwbouw Vogelwijk

Op 23 januari 2001 moest de gemeenteraad bepalen hoe de nieuwe straten in de Vogelwijk zouden gaan heten. De Commissie voor de Straatnamen had publiekelijk enkele namen voorgesteld en vergat kennelijk dat in de jaren twintig het thema Zangvogels was gekozen. Men argumenteerde desalniettemin dat men wilde aansluiten bij de oude naamgeving. Zo kwamen er een IJsvogel en een Groene Specht aanvliegen, maar ook een voorstel tot Wielewaal. Twee Vogelwijksters waren met die wielewaal minder content en via de geëigende procedure werd het Bosuilstraat. De mare gaat dat het vogels moesten zijn die in onze wijk voorkomen. Anderen riepen echter dat het “Bosuilweg” had moeten zijn, omdat de uil inmiddels toch weg was! In het rapport van de heer P. Bollen van de Gemeente Leiden uit de jaren zestig, met het plan voor een grootse reconstructie van het Bos van Bosman, wordt een telling door echte bird-watchers vermeld van dat bos in mei 1961. Wel 28 soorten worden daar aangetroffen, maar – begrijpelijk voor de kenners – geen leeuwerik of nachtegaal (noch blauwe vogel, laat staan het pomonafluitertje!).

Bij de recente naamgeving sloop er ook een foutje binnen in de huisnummering. De rangorde van principes daarbij is dat je het liefst begint te nummeren aan de straatkant die het dichtste bij het centrum ligt, of anders vanuit een hoofdweg, ofwel kloksgewijs, of bij een doodlopende straat bij het open eind. De Bosuilstraat is dus fout genummerd (wat er overigens niet op hoeft te wijzen dat die tien gezinnen een grotere oriëntatie op Oegstgeest hebben!) Nog minder zorgelijk is dat die Bosuil aaneensluitend is genummerd en, als over een eeuw of zo het Vogelplantsoen wordt volgebouwd, er dan geen ordelijke toekenning van even en oneven nummers meer mogelijk is. Door het later invoegen van panden zijn er elders in de wijk ook enkele onregelmatigheden in de nummering; plots vind je 2a, 10a e.d.

De Rijnsburgerweg

Al dat gevogelte deed ons bijna de herkomst van de overige straatnamen van de wijk vergeten. Dat zou zeker in het geval van de Rijnsburgerweg (althans de huisnummers 82-164) helemaal schandalig zijn. Dat was een pad dat al in 1399 werd verhard door de Hoogheemraden Rijnland op last van de Hollandse Graaf, Hertog Albrecht van Beieren, dezelfde snoodaard die in datzelfde jaar ‘ons’ vogelwijk kasteel Paddenpoel verwoestte (zie Praatvogel maart 2003). Het was de weg die naar Rijnsburg leidde en dat was belangrijker dan naar Oegstgeest. Is de naijver daarover dan ook de reden dat de gemeente Oegstgeest die oude weg in stukken omdoopte tot Leidsestraatweg, Geversstraat en Rijnzichtweg?

De Rijnsburgerweg begon oorspronkelijk aan de stadspoort: de Blauwpoortsbrug. Het onderhoud van een weg was steeds bezwaarlijk. Het deel van het begin bij de stadswallen tot aan de Poelbrug, nu iets stadwaarts van de rotonde, werd een eeuw lang verzorgd vanuit het Nonnenklooster Mariënpoel. In 1807 werd de Rijnsburgerweg weer eens verhard en toen met het puin van de bij de grote buskruitramp ingestorte huizen (nu v.d. Werfpark). Van 1816 tot 1911 werd er tol geheven en in 1925-'26 kreeg de weg, na demping van de zij-sloot, ongeveer de huidige vorm, zij het nog met de trambaan tot 1961.

Overige straten

Dat de Wassenaarseweg in de jaren dertig van de vorige eeuw werd aangelegd om naar Wassenaar door te trekken, werd als plan niet voltooid; hij loopt dood op rijksweg A44. Ook de naam van het Eijsingapark is eenvoudig: de Professor Volkenrecht van de Universiteit van Leiden, Jonkheer Mr. W.J.M. van Eijsinga, had ter plekke (klooster Mariënpoel) een villa, die later ook nog enige tijd in gebruik is geweest als conferentie-oord. Op het kavel van dat Eijsinga Huis staan nu de tien woningen van de mandéligheid (dat heet echt zo) Eijsingapark. Tenslotte nog het Flanorpad. In de jaren 70 kwamen er op de plek van vroegere medische barakken (voor TBC- en zuigelingen onderzoek) vier flatgebouwen voor studenten. De Stichting Leidse Studenten Huisvesting koos die naam studentikoos. 'Flanor' is een aanduiding voor een student met een hartelijk, feestvierderig karakter. Die term is te vinden in de verhalen uit 1841 van Johannes Kneppelhout, alias Klikspan. Zo is er ook elders in Leiden een "Sterflat" voor studenten en wel op de Klikspanweg.

Vogelwijkgevoel

We zijn redelijk volledig geweest in het voorgaande. De andere (schelpen)paden, zoals de oude en nieuwe door het Bos van Bosman, of die waarschijnlijk nog ergens gaat lopen naar Endegeest, hebben geen woonadressen en hebben dus geen officiële straatnaam nodig. En dat geldt evenzo voor het centrale "Vogelplantsoen" (met de totempaal). Wat meer weten over onze straatnamen draagt misschien wat bij tot ons – bekend positieve – 'vogelwijkgevoel' !

BRONNEN :

- Mioulet, P. : Secretaris Commissie voor de Straatnamen, Gemeente Leiden
- Driessen, G.L. : Leidsche straatnamen historisch toegelicht; met een lijst van "verdwenen" straatnamen. Ydo, Leiden 1929

- Kouwenhoven, A.O. : Straatnamen in Nederland; een bibliografisch overzicht. Discom Boeken, Zeist 1999.
- Kouwenhoven, A.O. : Tussen straat en weg; een inventarisatie van achtervoegsels en simplicia in straat- en wegnamen. Discom Boeken, Zeist 2003.
- Post, Ir. K.P.: voormalig stedenbouwkundige van de Gemeente Leiden
- Shell Straten Boek, 37e editie
- Stichting Leidse Studenten Huisvesting.

Open kunst - en tuinendag

Zondag 29 juni 2003 was het zover. Van dertien tuinen in de Vogelbuurt en één tuin in de Raadsherenbuurt stonden de 'hekken' open. Ook waren er vier nutstuinen op 't Zonneveld open; er was bovendien een imker aanwezig om uitleg te geven.

Na drie jaar regen tijdens de opentuinendag, hadden we nu voor het eerst mooi weer.

De zon scheen uitbundig en dat had ook effect op het aantal bezoekers. Waren we andere jaren al blij met vijftwintig tot dertig bezoekers,

nu hadden we zeker vijfenzeventig mensen in onze tuin! Het was een leuke manier om zowel bekenden uit de oude wijk te ontmoeten, als mensen uit de nieuwe wijk. Ook mensen uit het ppartementengebouw, zelf zonder tuin, hadden de weg naar onze vierkante postzegels gevonden. Hoewel er maar één tuin in de Raadsherenbuurt open was, kwamen wel veel bewoners uit deze wijk op bezoek. Eén van de trekpleisters deze dag was ook de kunst die in verschillende tuinen stond tentoongesteld. Er was werk te zien van Fiep Lever, Arnolda Zomer, Henny van Oosten en Marijke van Dooren. Eén kunstwerk was zo op zijn plaats, dat het door de tuineigenaren is aangeschaft.

Om halfzes moesten we de laatste tuinbezoekers wegsturen, want iedereen die zijn tuin had opengesteld, kwam bij ons nog even wat drinken. Dit was buitengewoon gezellig. Omdat er voor maandag slecht weer was voorspeld, besloten we diezelfde avond nog elkaars tuinen te bezichtigen. We begonnen om halfacht en hadden voor alle tuinen vijf minuten de tijd; net genoeg om een indruk te krijgen. Dat dit een bijzonder boeiende en gezellige avond werd, laat zich raden. Tegen tien verlieten we de tuinen van 't Zonneveld die we als laatste hadden bekeken.

Iedereen had een goed gevoel over de tuinendag. Niet alleen omdat we leuke tuinen hebben gezien, maar ook omdat we op een leuke manier met nieuwe mensen in contact zijn gekomen.

Herman van der Kooij

Vogellaria

plantsoenleed

*Een Mees en Vink, al is dat raar,
hadden een oogje op elkaar.
Het een 'ge dat ze moesten doen
was oversteken van 't plantsoen,
maar voor ze mekaar konden kussen,
kwam plots een Bosuil wreed ertussen.*

eigen schuld

*Een Blauwe Vogel wou geen post:
"Papier is slecht, want dat ontbost".
Hij zong van "myletyletyl",
wat ieder in de buurt beviel.
Een liefdesbrief van een blauw vrouwtje
kwam dus niet aan; het werd een blauwtje !*

helpt techniek?

*Een Roodborst raakte flink van streek,
toen zij haar toekomstplan bekeek:
"Een nest in zelfbouw of een kast?
En wat daarin voor legsel past;
wat eigen leg of scharrelei?
Zelf fluiten of CD erbij?
En als een kleintje schier verdorst,
Geef ik 'n fles of rood de borst ?"*

meezewees

*Een Mees had al een lange tijd
een crisis van identiteit.
Die zaken lagen echt niet simpel:
"Ben ik een kool-, 'n kuif-, of pimpel-,
'n rouw-, 'n staart-, of zwarte Mees?
Waar hoor ik bij als vogelbeest?
Of mag ik er toch vast op hopen
en hoor ik – rijk – bij Mees & Hope ?"*

huisregels

Een kokmeeuw dreef een coffee-shop:

“ Het zet je zorgen uit je kop.

*Goed werk voor coole, wrede meeuwen,
die anders maar verdovend schreeuwen.*

’t Is vrij hier voor geredekavel;

alleen: geen piercing van de snavel ! “

[Merel van der Voogelweij]

Verslag overleg

Verslag van het overleg tussen de wijkcoördinator W. Griffioen van de Gemeente Leiden en van het Wijkcomité Kees Post en Hans Dirken; op 9 juli '03, 16-17 u.; Stadsbouwhuis Lange Gracht.

1. Accoord: De heer Griffioen heeft onze e-mail met nieuwe bespreekpunten en de - ook in De Praatvogel van juli '03 geplaatste - lijst “De beloften van Griffioen” ontvangen. Hij gaat accoord met ons voorstel als eerste twee zaken aan de orde te stellen: Tracee pad Endegeest; Woutertje Pieterse; erna de lijst uit de Praatvogel en tenslotte enkele restpunten.

2. Tracee pad Endegeest: Is in handen van mevr. N.A. van Beest; geld ervoor is in principe geaccordeerd, maar het tracee is nog niet definitief. Het pad zal niet door de volkstuinen gaan, maar er is het idee van de heer P.Bollen (langs noordzijde van de speeltuin) en een idee vanuit de wijk (langs de manege). De gemeente Oegstgeest is bereidwillig. De archeologische proefboringen worden uitgevoerd voor het speeltuintracé, wat de indruk wekt of er al is gekozen. Wij benadrukken dat proefboringen ook dienen plaats te vinden voor het manegetracé. Ons verzoek zal worden doorgegeven. [Al op 10 juli wordt ons teruggemeld dat ook die andere boringen zullen worden uitgevoerd !] Of er over het tracé alsnog inspraak zal worden georganiseerd, is onzeker. De Rijngroep (Endegeest met het belang van de patiënten voorop) beraadt zich nog. Richting Vogelwijk zal op z'n minst het principe van “goede en tijdige informatie en

overleg” worden gevolgd door de gemeente. Mevr. van Beest zal ons melden of ook inspraak volgt.

Geruchten over andere nieuwe bestemmingen voor het landje van Bremmer (is beschermd dorpsgezicht Oegstgeest), zoals sportvelden, zijn volgens de heer Griffioen ongegrond.

3. Woutertje Pieterse: Tot de verhuizing van die basisschool naar het gebouw Nieuweroord is besloten. Vogelwijkers hebben zorgen over een goede en veilige oplossing voor het brengen en halen van de kinderen. Die oplossing moet beperkt worden tot de Rijnsburgerweg en zeker niet (ook) de Blauwe Vogelweg gebruiken. Ook is men ongerust of een nieuwe speelplaats terrein van het Bos van Bosman gaat wegnemen (kan die bijv. niet beter op de plek van de huidige verbindingsvleugel? **) en de vraag rijst of de optie nu vervalt dat ook een Districts Gezondheids Centrum in Nieuweroord wordt ondergebracht. Hoe staat het met de gedachte dat over 7 jaar Nieuweroord wordt gesloopt ten bate van (bejaarden)woningen, nu er nieuwe functies in Nieuweroord worden ondergebracht naast het AZC ? Verlicht het nieuwe plan met Valkenburg de urgentie tot extra woningbouw in onze wijk? Wij vragen om inspraak terzake. De heer Griffioen zal de zorgen en het verzoek overbrengen aan de afdeling Onderwijs van de gemeente, die ons informatie en reacties zal geven.

4. Praatvogel puntenlijst: te beperken tot de punten die erin worden vermeld als: ‘moet alsnog’ of ‘onbekend’.

- Ondergrondse containers: komen toch tegenover Leeuwerikstraat 25 en hoekhuis, conform de oorspronkelijke tekening.
- Bestrating Lijsterstraat: is bijna voltooid; vooralsnog wordt de hobbel tussen Rijnsburgerweg en Merelstraat niet opnieuw aangelegd.
- Lindebomen Nachtegaallaan: waarschijnlijk najaar 2003.
- Straatverlichting wijk: aansluitend aan de bestratingswerkzaamheden zal de verlichting worden genormeerd; het geld is ervoor beschikbaar.
- Parkeerplaatsen Mytylschool: worden beperkt tot het deel Blauwe Vogelweg tegenover de school tot Wassenaarseweg.
- Uitritten Bosuilstraat: Gemeente heeft - in het kader van de overdracht - van Proper-Stok geëist dat de uitritten worden aangepast.
- Borden “ Verboden voor honden” Vogelplantsoen: Hr. Griffioen herinnert zich geen toezegging; tijdens de informatieavond ging het

ook over bewonerscontrole en –verantwoordelijkheid; maar hij is bereid het alsnog aanhangig te maken.

- Populieren Wassenaarseweg: die moeten in ieder geval binnen enkele jaren weg. Ons verzoek is ze nog drie jaar te laten staan; zal worden doorgegeven aan mevr. L.H.M. Heyligers van het project ‘Leiden Groen’.

- Beheer eco-zone (Pomonapad): Beheer en onderhoud zijn en blijven in handen van de Gemeente.

5. Restpunten:

- Hobbels: bij de oplap van de bestrating Leeuwerikstraat zal de hobbel tussen de Mezenstraat en de Nachtegaallaan worden verwijderd. Ook zal dan de gigantische hobbel Wassenaarse- en Blauwe Vogelweg tot mildere proportie worden teruggebracht, vooral met het oog op het vervoer van de Mytylkinderen.

- Tegelstapel Nachtegaallaan bij speeltuin: hindert al maanden nodeloos het gebruik van het schelpenpad bij het appartementsgebouw IJsvogelhof. Ook dit zal door de heer Griffioen worden nagegaan.

Post en Dirken bedanken namens wijk en bestuur de heer Griffioen voor het prettige en constructieve overleg en zijn vervolgacties.

*) Van de Heer Griffioen is inmiddels vernomen dat hij na lezing geen bezwaar of commentaar had op dit verslag.

**) Contact met de gemeentelijke dienst Groen over de gedachte, het geheel of een deel van de verbindingsvleugel van het lage deel van het AZC te slopen ten bate van een speelplaats voor de verhuisde basisschool, leidde tot adhesie. Hierbij kwamen ook als argumenten naar voren dat er dan geen bosoppervlak zou moeten worden opgeofferd en dat door sloop ook weer een mooi doorzicht vanaf de Rijnsburgerweg op het Bos van Bosman zou worden hersteld.

Verslag Wijkfeest

[Kees van den Aarsen]

Het Vogelwijkfeest van **zaterdag 30 augustus** was weer heel gezellig. Om 3 uur hadden de vele kinderen naast het speeltuingebouw hun speelrommeltjes op kleden uitgespreid, maar de echte “verkoopgeest” zat er (gelukkig ?) nog niet zo in. Wel de goede sfeer ! Er gebeurde van alles, zoals het enkele buitje dat voor prettig natte consternatie zorgde. Er werd veel gelachen met oude en nieuwe buurtkennissen. De Old Rine Jazzband speelde enthousiast door zon en regen heen en de barbecue erna beloonde het wachten met een smakelijke hap. Voor een paar “vogels”, de nieuwe munteenheid van de wijk, kon men zich voeden en laven in leuk gezelschap. Onze jonge wijkregisseur Tim Swager vertoonde een aantal van zijn filmpjes die allen op de wijk betrekking hadden.

Het hoogtepunt was natuurlijk de trekking van de loterij na negenen. Opgetogen kindertjes mochten om beurten uit een emmer lootjes van winnaars trekken. Wel een dertig prijzen waren er !

Tot slot werd er dank en lof geuit namens het wijkcomité en alle tevreden aanwezigen aan Toos van Beek van de Merelstraat, die het jaarlijkse wijkfeest al voor de achtste keer zo succesrijk had georganiseerd. Ze vroeg wel nu – heel begrijpelijk – om een opvolg(st)er. Wie neemt de fakkel over voor dit dankbare werk ?

Het feest sloot weer prachtig aan bij de lange en voort te zetten traditie van onze wijk.

Watersalamanders

Kleine watersalamanders

Hoewel lang niet alle tuinen in de Vogelwijk dichtbij een sloot liggen, duurt het meestal slechts kort voordat er in een nieuw gegraven vijver kikkers en salamanders verschijnen. In onze buurt komt alleen de kleine watersalamander *Triturus vulgaris* voor.

Zowel mannetje als vrouwtje hebben tijdens het landleven (zomer, herfst en winter) een sober uiterlijk. Ze paren van midden maart tot juni. Vooral de mannetjes zijn in die tijd fel gekleurd. Ze hebben dan een oranjerode buik en grote, ronde, zwarte vlekken over hun hele lijfje. Bovendien hebben ze dan een grote, gevlekte kam over rug en staart, blauwe vlekken op de staartzoom en zwarte streepjes over de kop. Het wijfje is eenvoudiger getekend dan het mannetje en heeft geen rugkam.

In de voortplantingstijd leven de watersalamanders in het water. De eieren worden stuk voor stuk aan waterplanten vastgeplakt. Bij het uitkomen zijn de larfjes nog pootloos. Na twee tot drie weken groeien de voorpootjes uit, na vier tot vijf weken de achterpootjes.

Watersalamanders eten vooral wormen en watervlooien. Na de voortplantingstijd gaan ze ook het land op, maar omdat hun dunne, doorschijnende huid snel uitdroogt, zitten ze altijd op koele, vochtige plaatsen. Ze houden een winterslaap onder stenen, mos, boomstronken enz., soms ver van het water, dat ze in het voorjaar weer opzoeken. Maak je dus geen zorgen over de salamanders, als de vijver bevriest.

Salamanders en kikkers leven dus zowel in het water als op het land; daarom heten ze “amfibieën”; in oud Nederlands: “dieren van beiderlei leven”.

In de Griekse mythologie was de “salamandra” een vuurgeest, een griezelig, draakachtig wezen. Die leek in niets op onze kleine, tere vijverbeestjes. Hoe die aan zo’n naam zijn gekomen, weten we niet: waarschijnlijk om hun fraaie kleuren; in Zuid-Europa leven enkele fel rood of geel gekleurde salamandersoorten. De ouderen onder ons kennen nog wel de ronde, gietijzeren potkacheltjes, *Salamandertjes*, die gevuld met antraciet, de hele winter brandden zonder uit te gaan. Dat waren pas echte vuurgeestjes.
[Nellie en Chris Smeenk]

Oud papier

[Nellie Smeenk]

In de *Raadsheer* las ik over de verminderde toevoer van oud papier in de Raadsherenbuurt. Ik vind dat jammer, want als milieufreak ben ik bezorgd om de bomen en het energiegebruik dat gepaard gaat met de productie van nieuw papier. En oud papier kan vaak heel goed opnieuw gebruikt worden, ook bij het maken van nieuw papier, zodat er daardoor bomen gespaard blijven.

Die verminderde toevoer van oud papier kan het gevolg zijn van het feit dat een aantal mensen uit de buurt het oud papier tegenwoordig brengt naar de papiercontainers bij de Pauluskerk. Het kan mij niet zoveel schelen of het papier in de ene of in de andere container gegooid wordt, als het maar gerecycled wordt. Het geld van het

Pauluskerkpapier gaat naar het Nederlands Bijbelgenootschap dat er bijbels voor ontwikkelingslanden van koopt.

Veel erger is het feit, dat er in de Vogelwijk helemaal geen papier meer wordt opgehaald door de mensen die dat jarenlang zo trouw hebben gedaan. Er is geen plaats meer voor een container naast de Mytylschool. Daardoor loopt de Mytylschool een aardig bedrag mis, dat door ijverige buurtbewoners jarenlang met een bestelbus werd opgehaald. Bovendien verdwijnt het nu voor een deel in de gemeentelijk container, oké!. Maar ik vrees dat een ander deel verdwijnt in de groene afvalcontainer, waardoor het verbrandt. Dat is toch eigenlijk ZONDE.

Bedenk goed, dat papier bomen kost. Probeer uw papier daarom toch te scheiden en het weg te brengen naar een papiercontainer van de gemeente of naar de container die op **dinsdag** bij de Pauluskerk aan de Warmonderweg staat.

Agenda

OPEN HUIS RIJNLANDS REVALIDATIE CENTRUM

Deze dag is **uitgesteld** en daarom niet zoals eerder vermeld op 27 september 2003 maar op :

Zaterdag 25 oktober 2003 van 11:00 – 16:00 uur.

Er zal dan een mogelijkheid zijn nader kennis te maken met het nieuwe RRC, Wassenaarseweg 501.

De bewoners van de Vogelwijk zijn daarvoor speciaal uitgenodigd en wel door Mevr. Jolanda Faber van de Voorlichting (071-5195195).

Ludieke actie V.S.O.P.

Zelfs zonder een officiële verkeerstelling is te zien dat de Nachtegaallaan een belangrijke verbindingsweg is voor fietsers, van Oegstgeest naar Universiteits- of Ziekenhuis terrein, Leidse Hogeschool, of verder de stad in en in omgekeerde richting.

Bij de in- en uitrit van het nieuwe Rijnlandse Revalidatie Centrum, tegenover de Manege, is een preciaire verkeerssituatie ontstaan. De vele auto's van en naar het RRC krijgen ten onrechte de indruk dat de verbinding met de Wassenaarseweg hún autobaan is en verwachten niet de fietsers. De fietsers menen daarentegen ook op hun eigen pad te zijn. De gemeente heeft tot nu de straatmarkeringen, die voor inzicht en veiligheid daar nodig zijn, niet aangebracht. Ongelukken dienen te worden voorkomen.

De Vogelwijkers zijn - zoals bekend - altijd vol met goede initiatieven. Dit maal was het Hans Diehl (Lijsterstraat) die een “VSOP” (Vogelwijkse Straatmarkering Ouderen Ploeg) in het leven riep. Op woensdag 13 augustus werden ter plekke de tekens in fel geel op de straat aangebracht, om de fietsers en de automobilisten te helpen. Dat gebeurde in afwasbare verf, opdat de officiële straatmarkering goed en hopelijk spoedig, en definitief verschijnt. Het voetpad dient te worden doorgetrokken, zodat duidelijk wordt dat het gaat om een in- en uitrit zonder voorrang bij de Nachtegaallaan.

Het resultaat ligt op straat

Argentijnse Tango

Vanaf 1 september worden er in het Speeltuingebouw Tango lessen gegeven.

Tijdens de beginnerslessen zal er veel aandacht besteed worden aan leiden en volgen, en inzicht krijgen in de structuur van de dans om zo snel mogelijk op tangofeesten en oefenavonden te kunnen dansen.

Bij de gevorderde dansers wordt er aan de hand van een helder systeem gewerkt aan de opbouw van meer gecompliceerde combinaties en bewegingen in de Tango.

Hierdoor wordt de creativiteit van de dansers om te improviseren, en de vrijheid van bewegen, verder ontwikkeld.

Voor meer informatie, tarieven en zelfs een on-line tangoles kunt U terecht op de site van Jessica Bijvoet : www.libertango.nl

ARGENTIJNSE TANGO cursussen op alle niveaus

**GRATIS PROEFLESSEN
VOOR BEGINNERS:**

ma. 1 sept. 20.00 – 21.15

di. 2 sept. 20.00 – 21.15

ma. 8 sept. 19.15 – 20.30

Speeltuin Vogelenwijk

Nachtegaallaan 25 Leiden

Jessica Bijvoet 0612534971

www.libertango.nl